

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 1. sušca 1866.

List 7.

JERNEJ,

po Božjem usmiljenji in po milosti papeževi

škof ljubljanski,

vsim vernim ljubljanske škofije zveličanje in blagoslov v
Gospodu!

Mladeneč imenitnega rodú je že več let opušal molitev in vse druge pobožne dela, katerih so ga bili njegovi bogaboječi katoliški starši privadili v njegovih otročjih letih, in ni hotel nič slišati ne od Boga ne od Božjih reči. Kar mu pride neki dan srečna misel, in gre naravnost v cerkev. Ves tožljiv ogleduje tukaj klopi, stebre, altarje, in pa podobe hiše Božje. Nar bolj ga mika nova, lepo zmalana podoba. Rad bi jo bliže in bolj natanko ogledoval. Stopi tedaj malo naprej, in ugleda — kralja Davida spokornika, ki leži na obrazu pred Gospodam in pretaka obilne solze zavolj razžaljenja Božjiga, njemu na strani pa angela, ki derži zlato skledico v roki in prestrega solze spokorniga kralja, da bi jih nesel pred sedež neskončno usmiljeniga Boga. Spodej na podobi je bilo zapisano: „David je enkrat grešil in se je toliko jokal — ti pa tolikokrat grešiš in se nikoli ne jokaš!“ Mladeneč vidi Davida solze pretakati, vidi angela milo prestregati solze v zlato skledico, vidi in bere ginjive, podpisane besede — in zdajci ga spreleti sveta groza, kolena se mu tresejo, zgrudi se, pred njegove dušne oči stopi vsa ostudnost in gerdobija njegove brezbožnosti, njegove lahkomišljenosti, njegoviga grešnega življenja, serce ga zaboli, milo se mu stori, s solznim očesam kviško pogleda in globoko zdihne: „Glej, mogočen kralj se ne sramuje solz, zavolj storjenih grehov, ti pa — uboga reva si taval ves omoten proti večnemu pogubljenju!“ Léta srečne nedolžnosti, veselje dobre vesti, lepi nauki skerbnih staršev — vse to oživi s čudovitno močjó v njegovim spominu in v njegovim sercu, in grenke solze resničniga kesanja polivajo lice mladimu človeku. Gotovo je angel Gospodov tudi te njegove solze prestregel, in jih je prinesel pred sedež nebeskiga Očeta, kateri „noče smerti hudobniga, temuč de se hudobni verne s svojiga pota in živi,“ kateri je svojiga edinorojeniga Sina na svet poslal iskat in zveličat, kar je bilo zgubljeniga.

Kako je edinorojeni Sin Boga Očeta, Jezus Kristus, iskal zgubljenih? Iskal jih je, ker jim je skazoval neskončno ljubezen. Nihče nima večji ljubezni, kakor kdor da življenje za svoje prijatle. Glejte! On, ki je bil brez greha, je umerl za ljudi, ko so bili še grešniki. Glejte na podobo križaniga Jezusa in premišlujte daritev, ki jo opravlja dobri Pastir za zgubljene ovce! Če more podoba spokorniga kralja merzlo serce ogreti,

ali podoba umirajočiga Jezusa, Kralja vsih kraljev, ne bo mogla grešnih serc obuditi k resničnemu kesanju in terdnemu sklepu, novo življenje začeti? „O vi vsi, ki memo greste po potu, pomislite in glejte, če je kaka bolečina, kakor bolečina moja!“ tako nam vsim kliče glas s svetiga križa. Od kod je izhajala ta bolečina? Na to vprašanje nam je že odgovoril prerok Izaija, rekoč: „Resnično, on je prevzel naše bolezni, in on je nosil naše bolečine, on je bil ranjen zavolj naših grehov, in potert zavolj naših hudobij, pokorjenje je bilo nad njim zavolj našiga mirú, in z njegovimi ranami smo bili ozdravljeni. Mi vsi smo bili ko ovce zasli, slehern se je bil po svojim potu obrnil; Gospod pa je bil nanj naložil nas vsih pregreho.“ To je skrivnost svetiga križa, hudilo grešnikom, tolažilo skesanim, mili glas vsim, kateri so lačni in žejni pravice. O de bi vsi ta glas slišali! Dobili bi mir svojim dušam, mir, ki ga svet nikoli ne more dati!

Podoba križaniga Jezusa visi zmiram pred našimi očmi; neprenehana vabi k sebi vse trudne in obtezene serca; njegove roke so vedno razpete in želé objeti in na Božje serce pritisniti vse ljudi, ker je njih duša tako imenitna, da ji vse posvetno blago ne more zadostiti, da ji vse posvetno veselje ne more gorečih željá nasititi. Vendar se pa véasih bolj glasno, bolj priserčno in bolj močno kliče k Jezusu križanimu, ker se v veliko cerkvah z veliko gorečnostjo velika skrivnost našiga odrešenja oznanuje, ker se nam bolj živo pred oči postavlja, kako silo revno je človeško življenje brez Zveličarja, ker se sadú Jezusove daritve na svetim križu obilniši vdeležujemo. Véasih močneje doni glas v naših ušesih: „Ura je že, da od spanja vstanemo: zakaj naše zveličanje je bližji. Noč je prešla, dan pak se je približal.“ Blagor mu, kateri tacih časov ne zanemarja in jih umé, kateri kliče: „Čuvaj! kako je z nočjo?“ Čuvaj odgovori: „Pride jutro, pa tudi noč.“ Pride jutro, dan se zuznava, solnce vzhaja in razodeva dela temé, da se v svoji ostudnosti spoznajo in odpravijo, razsvetluje pa tudi oči vsim, katerim je luči treba, da pot resnice in pravice vidijo, po tem potu hodijo, in v obljubljeno deželo pridejo. Pride pa tudi noč, ko nihče ne more delati. Zato čuvaj še dalje govori: „Če vprašate, namreč, kako je z nočjo, prav vprašajte, vprašajte za res, obrnite se od svojih hudobnih del, potlej pridite, in Gospodova roka vas bo rada podpirala.“ Blagor tedaj njemu, kateri svete čase umé in Gospodovo klicanje z odpertimi ušesmi ali prav za prav z odpertim sercam posluša.

Čas milosti Božje se nan zdaj bliža, čas, v katerim se klicanje dobriga Pastirja, ki je dal življenje za svoje ovce, po mnogih potih glasno in priserčno in močno razlega in nas vabi, da bi zvesto za njim ho.

dili, — bliža se čas premišljevanja našiga odrešenja in pripravljanja k veselimu obhajanju častitiga vstajenja Gospodoviga. Če pa odrešenje prav premišljujemo, ga tudi prav umemo. Ker je pa odrešenje delo neskončne, Božje modrosti, zato se to delo tako lahko in tako hitro ne razumê, zato je to delo vsim lahkomišljenim spotika, vsim napuhnjenim nespamet, in pohujšanje vsim, kateri sami na se zaupajo; nasproti pa je delo našiga odrešenja vsim poklicanim Božja moč in Božja modrost, z veseljem premišljujejo bogastvo Božje milosti, ki se v odrešenju vernim razodeva in naznanja. Kolikor bolje umêva verna duša odrešenje, toliko večji je njeno dopadajenje, toliko večji je njeno veselje nad tem nar večim znamenjem Božje ljubezni; to dopadajenje, to veselje pa stori, da verna duša živi v Kristusu, in torej z vso priserčnostjo in po vsi pravici smê reči: „Jaz živim v Kristusu, in Kristus živi v meni.“ De se tako z Jezusam sklenemo, bodi naše resnično prizadevanje tukaj na zemlji. Ta naš namen je visok in imeniten namen. Vernimu očesu se ta namen naproti blisketá kakor veličastno poslopje iz zlata in drazih kamnov na visoki gori. Pot, ki derži na to goro, ni za vse enak; za nektere je krajši, za nektere daljši, za tê je ložji, za une pa težavniši, kakoršen je njih poklic in kakoršni so darovi, ki jih Gospod deli slehernimu, kakor hoče. Kdor hoče po dolgim potu hitro iti, ne more zmiram enako hitro hoditi, sape mu zmanjkuje, noge se mu tresejo, malo mora postati, počiti, da potem z novo močjo dalje gre. Tudi popotnikom v nebeški Jeruzalem je treba počivati in duhovno moč ponavljati; ravno zato je sveta cerkev več praznikov v letu zapovedala, da jih pobožno obhajamo in si tako novo moč pridobivamo za popotvanje v nebeške prebivališa. Velikonočni prazniki in poprejšnji štiridesetdanski post so kristjanu počivališa, od kodar prav posebno poterjen in poživiljen zopet dalje popotva; zato mu vsakoletno ponavljanje teh praznikov ni nič navadnega, nič neprijetnega, temuê vsako leto ljubši, podučivniši in prijetniši; lastna skušnja ga uči, da, kolikor bolj se duhovno veselje vživa, tolikanj sljaši in prijetniši je in toliko večji hrepenenje po njem se obuja v sercu tistiga, kateri ga vživa.

Vendar pa ne sme nobeden misliti, de je njegovo popotvanje proti nebesam brez vsih nevarnost, êe je tudi okusil, kako sladko je Gospodu služiti! Cloveška duša naj nikdar ne pričakuje, da bo kdaj popolnoma varna, dokler v trohljivim telesu prebiva. Zato nas opominja prerok, rekoê: „Služite Gospodu v strahu, ter se ga veselite s trepetam!“ Služimo tedaj Bogu z veseljem, spolnujmo njegove zapovedi z veselim sercam, bodimo vendar zmiram v strahu, da te svete službe ne zapustimo. Sveti Peter je terdil in terdil, da hoêe raji umreti, kakor pa zatajiti svojiga učenika, od kteriga je očitno pričal, da je Kristus, Sin živiga Boga: komej pa dekla spregovori, že ne misli več na svoje lepe obljube. Veselimo se tedaj Gospoda, pa s trepetam. Gospoda se pa veselimo, êe spoznavamo, da le Gospod je velik in mogočen, da imamo od Boga življenje in cloveško vrednost, da je tudi naša pravičnost dar Božji, ki se nam vzame, ako si domišljujemo, da smo sami iz sebe pravični. Tisti, kateri svoje lepe lastnosti in dobre dela le sam sebi pripisuje, ne služi Gospodu v strahu, se ga ne veseli s trepetam, ampak služi sam sebi in ima veselje sam nad sabo v prederznim zaupanju in v ošabni prederznosti. Clovek, kdorkoli imaš sam nad sabo veselje, in ne nad Gospodam, glej, „da se kje ne razserdi Gospod, in ne zajdeš s praviga pota v pogubljenje.“ Misliš si, da si pravičen, ker si tujiga blaga ne prilastuješ, ker ne preêestvaš, ker ne ubijaš, ker ne pričaš po krivim zoper svojiga bližnjiga, ker očeta in mater spoštuješ, ker v Boga veruješ in ga tudi

molíš. Resnično, ako vse to zvesto spolnuješ, si na pravim potu; vendar pa v skušnjavi zajdeš s praviga pota, êe se prederzno povzdiguješ, êe meniš, da si z lastno močjo pridobil vse, kar imaš. Kdor ne veruje, ne najde praviga pota; kdor se napihuje, zajde s praviga pota. Pa tudi v tem lahko zajdeš v pogubljenje, êe vso ceno staviš v dobro imê pri ljudêh ali v bogastvo, bodi si že tvoje obilno premoženje s tujo pridnostjo, ali z lastno razumnostjo in skerbnostjo pridobljeno. Le ozri se malo po svetu, in vidil boš sramoto, kjer je bilo nekdanj veličastvo, temoto, kjer je bila nekdanj blišoba, revšino in uboštvo, kjer je bila nekdanj obilnost. Preveliko zaupanje v samiga sebe, prederznost nikomur varnosti ne daje. Kaj je prevzetnežu potem početi, ko je vse zgubil, in je gol in suh, opešan in pokončan on sam, ki si je pripisoval vse, kar je bil in kar je imel, in se je tako solnčil v svojim lastnim solncu? Njegova lastna moč mu je zginila, Božje moči pa ni hotel spoznati. O kako žalostna pustota, kako žalostna praznosta je zdaj v njegovim sercu! Kako reven je clovek, kateri sam na se preveê zaupa in Gospodu ne služi v strahu in se ga ne veseli s trepetam! O da bi si prav v resnici k sercu vzeli besede prerokove: „To pravi Gospod: Preklet clovek, kateri zaupa v cloveka!“ Tako govori prerok Jeremija v Božjim imenu judovskimu ljudstvu. Judje so namreê živeli po željah svojiga spačeniga serca, in ne da bi v pokoršini do Boga iskali svoje varnosti in svoje sreêe, so še celó mislili svojo moč s tim vterditi, da so z nejeverskimi narodi zaveze sklepali. Ali grozno so se zmotili. „Greh Judov je pisan z železnim pisalam, in z demantovo ostjo zarezan na tablo njih serca. Zato bom dal v rop tvojo moč in vse tvoje zaklade in tvoje visoêine zavolj tvojih grehov po vsih tvojih pokrajinah. In sam boš popušen brez deleza, kteriga sim ti bil dal, in dal te bom služiti tvojim sovražnikom v deželi, ktera ti je neznana.“ Tako je govoril prerok Jeremija svojimu ljudstvu, ktero mu ni verjelo, ktero mu je zavolj teh besedi še po življenju streгло, in Juda je mogel z lastnim terpljenjem poterditi resnico preroških besedi. Kakor se je Judu zgodilo, tako se je zgodilo vsakimu ljudstvu in vsakimu cloveku; vsi so poterdili z lastnim pokorjenjem besedo Gospodovo: „Preklet clovek, kateri v cloveka zaupa!“ Kaj nam je tedaj storiti? Kako nam je mogoêe ohraniti se na pravim potu? „Sreêen clovek,“ pravi sveto pismo, „kteri zaupa v Gospoda, in je Gospod njegovo upanje: on bo kakor drevo, ki je k vodam presajeno, in v moêirnost zaganja svoje korenine, in se ne boji, ko pride vročina; in njegovo perje je zeleno, in ob suši ga ne skerbi, tudi nikoli ne prejenja sadu roditi.“ (Konec nasl.)

Nekoliko lepih navad pri nemških Koêevarjih. *)

Ko mislim od tega nekoliko pisati, moram naprej povedati, da imam pred očmi samo to faro, v kateri jaz bivam, akoravno ne dvomim, da imajo tudi po družih farah enake lepe navade.

Perva lepa navada je sv. Križev pot, ki se moli v postu ob nedeljah pri popoldanji službi Božji očitno v cerkvi. Duhoven gre na prižnico, cerkvenec pa z bitko martro od postaje do postaje. Duhoven bere naj poprej od vsake postaje stojê in glasno dotiêno premišljevanje, potem poklekne in moli postajino molitev, pa tako poêasi, da jo lahko na glas molijo in jo molijo tudi vsi priêujoçi za njim. Vse šumi, vse germi po cerkvi. Zares kamnitega serca bi môgel biti, kogar bi ne ga-

*) Ta spis, že pred dvema letoma od ranje. g. Likarja poslan, se nam je bil po naključju založil! Vr.

nila taka očitna in združena molitev. Rabijo se pri tem sv. opravilu izvestne bukve preč. gospoda korarja J. Zupana, in konča se z litanijami in z blagoslovom.

Druga lepa navada je veliki teden razverstena molitev pred sv. Rešnjim Telesom v Božjem grobu. Ko se postavi namreč veliki petek sv. Rešnje Telo v Božji grob, se verste soseska za sosesko v Njegovem češenji do procesije velike sabote, le po noči ne. Ze cvetno nedeljo se jim z lece oznani, ktere ure da pride ta ali una soseska na versto. Odločni čas se zberejo sosesčani v svoji vasi, gredó potem sparoma v procesiji v farno cerkev in molijo po poti sveti rožni venec (roženkranc). Sv. roženkranc in druge molitve molijo potem tudi v cerkvi pred Božjim grobom tako dolgo, da primóli ali pripóje druga soseska v cerkev.

Tretjič je hvale vredno lepo obnašanje Kočevarjev pri procesijah. Moški in ženske, vse gre lepo sparoma brez vsega tišanja in ríjenja, vsaka soseska za svojim banderom. Vaški župan moli naprej sv. roženkranc ali litanije in drugi za njim, ali pa prepevajo dekleta pobožne in sv. pesmi. Pervaki pa nosijo nebo, stavnice, sveče in drugo potrebno ter si štejejo v veliko čast, ako imajo pri tem kaj opraviti.

Četerta lepa navada je tudi, da ob nedeljah in praznikih tisti, kteri ne morejo priti k popoldanji službi Božji v farno cerkev, se zbirajo doma v svojih podružnicah in kapelah, in molijo ondi križev pot, sv. roženkranc in litanije. Sôpraznike praznujejo skorej tako, kakor nedelje, in pridejo tudi ob delavnikih prav radi k sv. maši.

Kadar se zbirajo poleti temno-sivi oblaki na nebu in huda ura žuga nam hipoma vzeti potrebni kruhek, se dá znamenje s cerkvenim zvonom, in kdor le more, teče v cerkev, Boga za odvernjenje strašne šibe prosit. Ta navada bi se morebiti komu nevarna zdela. Lahko da. Ali h komu se hočemo zateči v nevarnostih, kje pomoči iskati, ako je ne bomo iskali pri Njem, ki nas k sebi kliče, rekoč: „Pridite k meni, ki se trudite in ste obloženi in jaz vas bom poživil!“

Koliko so storili Kočevarji zadnje leta pod vodstvom svojih ggg. fajmoštrov za lepoto Božjih hiš, za napravo in popravo duhovšnic in učilnic, zlasti v Starem logu, pri Stari cerkvi, v Morobicu, v Dragi in drugod, nočem na drobno razkladati, da ne razžalim dotičnih gospodov.

Pa tudi v navadnem življenji so Kočevarji priljudne in spodobne obnaše. Da molčim od vsega drugega, omenim le, da od prask in puljenj, ki so drugod med fanti tako navadne, da ne mine skorej praznik brez njih, se sliši tukaj le prav malokdaj, od pobojev in ubijanaj pa nikoli ne. Povedal bi lahko še marsikaj lepega od tukaj, pa naj bo za zdaj dosti to.

Pa si bo mislil kdo: „Vse to so le vnanje reči brez notranje veljave. Lahko da so Kočevarji na videz lepe obnaše, kakošni pa so v resnici, nam je znano. Moški se klatijo in pačijo po ptujem, ženske pa doma.“ Počasi prijatelj, da se ne prenagliš v sodbi in ne boš krivičen. Enako je sodil neki gospod. Spisal je od nas pred nekoliko leti celo knjižuro. V tej je v blato pomandrat hotel našo pravno stran, zlasti naše ženstvo, rekši, da v tem, ko moški po ptujem kupčujejo, skáčejo ženske doma čez zakonske ojnice. Ali s tem jo je silno na stran mahnil. Kje, vprašam, je tako srečen kraj, da bi se nikdar ne slišalo od kake pregrehe? Še med prvimi kristjani, ki so se zavolj lepega življenja sploh „sveti“ imenovali, je bil eden, ki ga je mógel sv. Pavel izobčiti. Pa zavolj posamnih žalostnih primerljejev raznašati celi narod, če tudi majhen, to ni prav. Rekel sem: „zavolj posamnih primerljejev,“ in to po vsi pravici. Moj gospod fajmošter pastirvajo že mnogo let

na tej fari, pa jim še niso se slišale pritožbe zastran enakega prigodka. Kakor tukaj, upam, da vedó tudi drugod po družih farah, kaj tirja zakonska zvestoba. Zato svetujem, naj nikdo ne piše o pravni ali nepravni strani kacega kraja, dokler se ni popolnoma prepričal o resnici, da ne bo krivičen in neresničen v svojem spisu. Ni je pšenice brez ljulike, ali v čast Kočevarjev bodi rečeno, da v jedru narodiča veje še zmiraj čisti keršanski duh in s tako imenovano novodobno kulturo ni še pokvarjena pravost. Če so tudi naši možje primorani po vnanjem s kupčijo se ukvarjati, vendar opravljajo tudi po svetu svoje keršanske dolžnosti, ko med tem domá zvesta ženica z drugo deržino pridno dela in — moli.

A. L.—r.

Po odhodu „ljute ptujke.“

En dan v Ljubljani leta 1836.

(Spisal Jož. Kovačič.)

VI.

Po obedu pišem pisma in jih na bližnjo pošto zaneseš. Bilo je okoli pete ure, tu me misel obide, se v zvezdni drevored podati, in kakor zjutraj na tergu vsakdanje, tako zdaj obraze omikanih stanov pretuhtovati. Tje gredé srečujem že nektere in tako tudi v drevoredu, pa kmali se prepričam, da jim ni bilo mar se tukaj sprehajati, ker le dalje so jo pomikovali. Oba spola sta bila razun redkih le černo oblečena, ponašanje resno pa spodobno ali pristojno in le sem ter tje se kaka gospa svojemu živemu otročiču posmehlja in ga poboža, pa se ji lahko pozna, da se je to ljubkanje le namerilo. Bilo je kaj prijazno popoldne, torej mislim, da se ti ljudje gotovo v Latermanov drevored sprehajat grejo in se tudi za njimi podám; ko pa na zavinek proti omenjenemu drevoredu pridem, jih vidim sicer, pa le malo se kje zaviti. večji del pa po dunajski cesti napreduje in za temi tudi jaz. Komaj sem zunaj mesta, tu vale vên, kam ljudje grejo, — bilo je kratko romanje ljubezni na mirni vert svetega Kristofa. Zdelo se mi je, da obhajajo v malem vernih duš dan. Stopim na pokopališe. Oh! kakšen pogled. Božja njiva večji del prekopana, in lahko se je vidilo, da je mnogo zern v njo vsejanih, kajti iz grobov ali travica svoje kali poganja, ali pa nektere že sploh zeleni. Križev na tem obilnem bojišu nemile azijatiške davivke je bilo še malo in tudi ti skorej sploh leseni. Omenjeni romarji so se pri svojem prihodu večji del odkrili in nekoliko stoje molili, razun nekega sivega zelo že priletnega moža, ki je blizo kapelice na novem grobu na palico naslonjen klečal in milo jokal, in pa nekega mladenčca, ki je ne daleč od njega na zid naslonjen prav serčno ihtil. Zna biti, da sta bila oče in sin, koga sta obžalovala, Bog več? Pobožne romarice so skorej vse klečale in med milimi solzami ponižno molile. Guljivo je pri tej priči bilo viditi okoli dveh let starega otročiča, ki je neko gospo z obema rokama objemši jokaje prosil: „Ljuba, ljuba mama! ne jokati, ne jokati.“ Vendar, da od družih prigodb molčim; naj omenim, da sem jel po pokopališu spominike in njih napise pregledovati. Res ne manjka spominikov, iz lepega belega marmorja kaj umetno izdelbenih, in tudi ne prav umnih katoliških napisov; ne morem pa zamolčati, da sem vidil tudi jokajočega kamnitega angela na detetovem grobu. Kaj pomeni to? — Meni se je zdelo, da vidim vojskovodja na bojišu, na katerem je zavoljo nerodnosti zmagan bil, svoje vojake objokovati. — Prosta napisa na Vodnikovem stebru in na železnem križu ranjega kaplana in nemskega pridigarja Tomaža Fridriha sta mi bila posebno všeč. Slavnega Vodnika nisem poznal, dobro pa bogaboječega

Fridriha, ki je s svojim moškim glasom, priprostim v serca segajočimi besedami in z dostojnim ponašanjem prostranstvo stolne cerkve z vernimi poslušavci napolnoval, kristjanske ovčice v njihovih dušnih stiskah okoli svoje spovednice zbiral, in pa — veliki petek, kakor nekdanj njegov Gospod Jezus Kristus svojo blago dušo v roke nebeskega Očeta izročil. — Še enega groba sem pogreševal, nekega nekdanjega skerblijivega duhovnega pastirja in poznejšega korarja ljubljanske stolne cerkve — ter vodja modroslovskih šol, Matevža Petermana, ki ga je kolera, tako rečeno, tu za duhovnega vodja svojih izvoljenih postavila. Če je pokojni ravno nar slabejši kanonikat vžival, je vendar le zmirom njegova blažena roka zmirom odperta bila. Nihče mi ni vedil povedati, kje da prav za prav počiva.

Vernem se na zadnje proti zahodnji strani pokopališa. Tu ni bilo marmornih spominkov ne učnih napisov najti, in že namerjam svojo pot iti, kar vprem oči na že razoben železen križ, okoli kterega je kot nalaš večerno solnce prijazno sijalo. Stopim bližej, preberem napis in od serčne, pa vesele ginljivosti me solze oblijejo; kot zamaknjen nekoliko časa tu stojim, kar se mi živo pred oči postavi zgodba svetega pisma, ki jo sv. Lukež v začetku sedmega poglavja svojega evangelija od usmiljenega stotnika in njegovega hlapca tako mično popisuje, in ponižno zdihnem, rekoč: Čast bodi Bogu! še ni brez zlahtnih duš na svetu! Bil je pa res ta zlahni napis tudi dostojen zlahnega gospoda, ki si ga je omislil, in ki se je tako-le glasil: „V spomin svojemu zvestemu služabniku in prijatlu — (ime mi je ušlo) — N. N. njegov hvaležni in ves žalostni gospodar grof Blagaj-Ursini.“ —

Solnce zahaja, veliki zvon stolne cerkve zapoje pozdravljenje prečisti Devici Mariji in zvonovi družih cerkvá za njun, na pokopališu sploh vse moli, in ko odmolijo še enkrat pogledajo na ozko počivališče svojih ljubih — in se na svoj dom podajo. Drugo jutro poprimem svojo palico, in ko iz mesta pridem, se nazaj ozrem; blišjo se križi na cerkvenih stolpih v jutranjem solncu, ter ginljivo rečem: „Zdrava bela Ljubljana, Bogu in cesarju vdana! Bog te obvari za vselej več enake šibe!“

Zdaj teče trideseto leto, kar se je to godilo, — in omenjena Božja šiba že zopet sem ter tje maha: — Bog te obvari, bela Ljubljana! Ti pa daj Bogu, kar je Božjega in cesarju, kar je cesarjevega, in boš gotovo v naj lepši biser v vencu našega viteškega cesarja slovela, in Bogu draga ostala.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Iz pastirskega lista mil. kerškega *) škofa Valentina. (Konec.) Mil. viksi pastir o sedanjem času nadalje tako-le govore:

Sedanji časi nas torej učijo, da so minljive vse posvetne reči in posestva. Dalje nam pa sedanji časi še dajejo drugi nauk. Ta je: Človek ne potrebuje toliko za svoj živež, kakor v svoji razvadi misli. Tako imenovani dobri časi nas razvajajo in gonijo, da si privajamo potrebo za potrebo. Kar pri družih vidimo, moramo tudi mi imeti, in le preradi se oblačimo, stanujemo, preživljamo, razveselujemo itd. lepše in boljše, kakor nam naš stan dopuša, in če tem potrebam zadostovati ne moremo, pa da je to celo še dobiček za naše zdravje. In ravno ta zadovoljnost je velik dobiček, velika sreča za človeka! Ali mar ni gerdo in nespodobno za človeka, da je na toliko reči natvezen? tako da je nesrečen, kedar si mora (ne po-

trebne jedi sploh, le) nekterih okusniših jedi pritergati, kedar si ne more (ne oblačila sploh, temuč le) oblačila po sedanji nosi in šegi napraviti? Ali smo mar stvarjeni le za take ničemurne, zunanje malenkosti, ali pa za kaj višega? Ali mar nima človek, ki nikoli takih potreb ni poznal ali pa jih poznati ni hotel, ravno tistega veličastnega poklica, kakor oni, ki je suženj teh razvad in potreb? O kako nasprotuje vendar vse to izgledu in nauku našega nebeskega Učenika! Jezus pravi (Mat. 8, 20.): „Lesice imajo jame, in ptice neba gnjezda; Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil.“ — In sv. apostelj Pavel uči (Rim 14, 17.) da: „Božje kraljestvo ni jed in pijača, ampak pravičnost in mir in veselje v svetem Duhu.“

Vidimo, da izhajamo tudi, akoravno imamo manj gotovega, in vidimo, da nam ni vse potrebno, česar smo se privadili. Učimo se torej iz tega, da se od minljivih posvetnih reči bolj in bolj odvežemo, in tako pokojniši in zadovoljniši postanemo s tim, kar imamo.

Pa še tretji nauk nam dajejo ti toliko obžalovani časi. Nekoliko više je vzdignil Bog krušnjak, ne zavoljo tega, da bi njegovi otroci stradali in poginili, temuč zavoljo tega, da bi se oni gori obračali k njemu, ki vse dobro daje, namesto da bi vse svoje trude vselej na zemljo obračali; da bi svoje roke stegovali in se trudili, namesto da bi po obilnem blagoslovu prevzetni postali, blagoslova pa ne spoznali. Pokazal nam je, kaj bi storiti mogel, kar pa iz golega usmiljenja storiti noče. — In to usmiljenje bi imeli mi spoznati. — To je tretji nauk. V tužnih pesmih (3, 22—27) preroka Jeremija najdemo prelepo opominovanje: „Usmiljenje Gospoda“ je, da nismo pokončani; ker njegovo usmiljenje ne jenja. Vsako jutro čutim, velika je zvestoba tvoja. Delež moj je Gospod, pravi moja duša, za to nanj zaupam. Dober je Gospod njim, ki vanj zaupajo: duši, ktera ga iše. Dobro je, tiho čakati pomoči božje. Dobro je človeku, če nosi jarem od svojih mladih nog.“ Po svoji modrosti nam daje Bog jarem nositi; ker dobro je za nas, in po svojem usmiljenju nas ne dá pokončati, ker je nam milostljiv. Po svoji modrosti nam posvetno obilnost prikrati, po svoji dobroti nas pa tudi v sredi sil in težav ne zapusti. Ker mi preradi srečni vspeh svojega početja lastni modrosti pripisujemo, odtegne nam Bog svoj blagoslov, da čutimo in spoznamo, da brez njega nič ne zamoremo, da On ne samo le vdarja, temuč tudi pomaga in nam v nevihti vtoniti ne da; da On sicer maloserčne graja, rekoč: „Kaj se bojite maloverni!“ pa vendar zapove razserdeni naravi, da nam hujšega ne nakloni, kakor to, kar prenašati zamoremo. Bog nam kaže v stiskah, kaj bi nam storiti zamogel, kar nam pa storiti noče: mi pa bi imeli pokazati, kaj storiti hočemo, „da se nam kaj hujšega ne pripeti.“

In kaj pa hočemo storiti? Če na to vprašanje pravi odgovor damo, spremenimo hude čase za nas v dobre. Nauki, ki jih nam, kakor smo slišali, te stiske in nadloge dajejo, nam povejo, kaj imamo storiti, — mi pa bi imeli skleniti, da tisto tudi storiti hočemo.

Ti nauki nas pred vsem drugim opominjajo, naj bi bili zadovoljni, varčni in dobri gospodarji; opominjajo nas, naj bi se priprosto obnašali in oblačili; — kratko, učijo nas previdne zmernosti. Kolikor bolj umemo in znamo prostovoljno si kaj pritergovati, toliko manj se bomo nesrečne počutili, kedar bodemo le pičlo izhajali. Koliko lažej bi sedaj marsikaj pogreševali, ter ne poznali, ako bi se živili in oblačili še po dobri stari navadi. Tudi v stiskah in v nadlogah imajo še prihranjenih petic tam, kjer še po starem dobro in priprosto gospodarijo; — tam, kjer si oče še ni privadil gerde potrebe, vsak večer zunaj hiše se razveseljevati, temuč

*) V poslednjem listu je po zmoti stalo „lavantinskega“ namesto „kerškega.“

kjer naj rajši v sredi svoje družine prebiva; — tam, kjer je mati rajši pri svojih otrocih, kakor pa v razgovornih družbah: — tam, kjer sinovi in hčere ne mislijo, da so starši dolžni jih k vsakteri veselici peljati, ali pa vsaj stroške za nje preskerbljevati. Še celo, ako se je tudi slednji prihranjeni vinar že potrosil, najdejo še serčnosti dovolj, tudi hude in revne čase brez vse obupnosti preživeti tam, kjer so se navadili pičlo živeti. Preljubeznjivi! Glejte negodni sedanji časi, po Božji previdnosti vas vabijo, da se obnašate in živite zopet, kakor nekdanj, priprosto in pošteno. Le prevdarite kam bi zabredli, ako bi naše potrebe leto za letom rastle v tisti razmeri, kakor se je to godilo, da rečem, že nekih dvajset let. Prevdarite, koliko bi mógel oče zaslužiti, da bi vse preskerbel, kar se od njega tirja. Prevdarite, kam pride hišni mir, zakonska zvestoba, otročja pokoršina, če se oče serčno ustavlja tem tirjavan, ali pa če je preslab, da jih ne spodbija; kam tedaj pride njegova zvestoba in poštenost? Prevdarite in premislite sami, kakšna bode z gospodarji in s posli, ako prederzni hlapci in dekle še zanaprej mislijo, da gospodarjem že posebno milost in dobroto skažejo s tim, da le v službi ostanejo, kakor so se pogodili, in delajo le kakor se jim poljubi, zraven pa tudi še zanaprej tirjajo, da se jim daje dobra postrežba, ali še clo, da se jim dovoli razuzdano in grešno živeti. Če bomo tako prevdarjali in premišljevali, spoznali bomo in poslušali vabljenje Božje previdnosti, in si bomo prizadevali zopet po stari navadi priprosto živeti.

To nam bo pa le mogoče, ako marljivo delamo in radi vbogamo. Mozes popisuje v svoji hvalni pesmi (Deut. 32, 15), kako srečno je bilo izraelsko ljudstvo, in kako obilno je Gospod Bog tega svojega ljubljence s časnimi dobrotami blagodarjal. Potem pa pristavlja: „Pa ljubljence se je zredil in je bercal; bil je debel, spitan in širok, zapustil je Boga, svojega stvarnika, in odstopil od Gospoda, svojega zveličarja.“ Taki ljubljenci se nahajajo tudi med nami. Obilno jih je Gospod oblagodaril z raznimi dobrotami. Sedaj so pa začeli bercati, kakor preširni konji; opitali so se in postali leni in delati niso več hotli. Ali pa ni tako? Odgovorite mi preljubeznjivi! odgovorite mi po vsakdanji skušnjaji, kako je s pokoršino prevzetnih ljudi, — s pokoršino do staršev in hišnih gospodarjev in gospodinj, do duhovske in posvetne gosposke? — še celo s pokoršino do Boga samega? Ali ne prelomljujejo ravno tisti, ki v svoji prederznosti nobene pokoršine poznati nočejo, božjih in človeških zapovedi tako nesramno, da razserdijo vsako verno in rahlo serce.

Mislite si sedaj, da taka prederznost leto za letom raste, ali si zamorete zmisliti, kako daleč bode še zabredla in kaj bode njeno prevzetnost še berzdati zamoglo? Pridenite še lenobo, košato mater vsega greha, in rekli bote: „Bog vas obvari takih časov!“ In ravno obvarovati nas hoče. Pošilja nam pomanjkanja in nas tako sili, da smo pokorni in delavni. Oh, da bi le tudi prav umeli opominjevanje neskočne milosti Božje!

Pa ravno tukaj nam proti nevarnost, kateri se moramo zgođej zoperstavljeni — nevarnost od strani tistih, ki delati nočejo, in svojo lenobo ravno s tim zagovarjajo, da sedaj nobenega dela ne najdejo. Kdor je marljiv, delaven in zadovoljen, je gotovo tudi sedaj dela našel. Ravno torej nam žuga nevarnost le od tistih, katerim je ravno nepokoršina in lenoba bolj po volji, kakor pa pokoršina in delavnost. Proti tej nevarnosti pa ni druge pomoči, kakor le ta, da se k vzajemni pomoči združijo vsi, ki spoznajo, kam mora družina, občina, država in celo človeštvo priti, ako razuzdanost zmaga, in obvelja beseda: „Nočem biti bedak, da bi

si kruha v potu svojega obraza služil, dati mi ga morajo, prisiliti si ga bom vedil.“

Kakor terpljenje sploh človeka človeku približa, tako bi imeli tudi sedanji časi hudega pomanjkanja nam ta dobiček donašati, da bi se sosed sosedu, srenja srenji približala, da bi nehala razpertija in prepir zavoljo vsake malenkosti; da bi se ne gledalo na to, kakošnih političnih misel je kdo, temuč da se družijo vsi, in eden drugemu pomaga v ta namen, kako bi se obvarovali zamogli nevarnosti, ki proti vsi človeški družbi. Ako sedanji hudi časi to opravijo, obrodijo dobrega dovolj.

Pa ni še dovolj, da se lepo porazumemo in zložno delamo, temuč ravno to potrebno je, da dobrotljivo skerbimo za tiste siromake, ki so v resnici potrebni. Ne smemo mašiti ušes, kedar slišimo na pomoč klicati revne, ne smemo zapirati njih prošnjam svojih rok in serc. Kdor bi mislil, da njemu nič ni mar splošnja nadloga in revšina, ker ima on sam še dosti denarja in živeža, ta ne umé opominjevanja Božjega in prepozno in sè s trahom bi mógel spoznati, da ga ni razumel.

Keršanska cerkev spozná sicer, da vse premoženje je nekako vsih ljudi skupej, pa ne tako, kakor bi to radi imeli tisti, ki se dela boje in si torej nič prislužiti nočejo in še to, kar imajo, v razuzdanosti potratijo. Keršanska vera ta nauk, da je vse premoženje nekako vseh ljudi skupej, le tako razume, da mora vsak kristijan imeti tisto ljubezen, ktera zavoljo Boga lačne nasituje, žejne napaja, in nage oblači. To ljubezen hoče Bog od nas, da bi se tako popravil razloček med borinimi in bogatimi, med revšino in med preobilnostjo. Res je sicer da ne moremo tako priprosto živeti, kakor prvi kristjani ob časih aposteljnov, od katerih djanje aposteljnov (4, 32—35) pripoveduje: „Množica vernih je bila enega serca in enega duha; tudi nihče ni rekel od tega, kar je imel, da je kaj njegovega, ampak vse je bilo med njimi vseh;... in velika gnada je bila v njih vseh. Zakaj ni ga bilo ubozeza med njimi. Ker kolikor jih je bilo, kateri so imeli njive in hiše, so prodali in prinesli ceno tega, kar so prodali, in položili so jo k nogam aposteljnov. Delilo se je vsakemu, kakor je bilo komu potreba.“ — Da bi mi sedaj še tako priprosto živeli in vse premoženje med seboj skupej imeli, sicer ni mogoče, vendar duha ljubezni, ki je perve kristjane poživiljal, tega duha tudi mi ne smemo pogreševati. Gorje nam pa, ako smo zgrešili tega duha! Zakaj potem zmaga in pride na versto nauk, da je vse premoženje vseh ljudi skupej, v tisti strašni podobi, kakor ga tirjajo oni, ki sami ničesar nimajo, ki pa tudi nimajo ne vere, ne pokoršine, ne zmernosti; — kakor ga tirjajo tisti, ki, potem ko zapravijo, kar se jim podeli, zopet deliti — pa kaj! ne deliti; — temuč jemati hočejo, dokler še kdo kaj ima. Delimo torej rajši iz ljubezni in usmiljenja, da ne bomo prisiljeni, neusmiljeni derhali nehoté dajati, ki ljubezni poznala ne bo.

In sedaj še en nauk za prihodnje dni, nauk gotovo naj važniši med vsemi! Ne obupajmo! Ne pozabimo, da nad nami stanuje in nad nami čuje vsegamogočni Bog, neskončno dobrotljivi, usmiljeni Oče, na kterege nas večna resnica zavrača, rekoč: „Ne skerbite maloverni, rekoč: Kaj bomo jedli, ali kaj bomo pili, ali s čim se bomo oblačili? Ker potem vsem poprašujejo neverniki. Sej vé vaš Oče nebeški, da vse tega potrebuje. Išite tedaj naj poprej Božjega kraljestva in njegove pravice, in vse drugo vam bo priverženo.“ (Mat. 6, 31—33.)

Potem torej pred vsem drugim Božjega kraljestva iskati in v Boga terdno zaupati, nam je neobhodno potrebno za prihodnost.

Božjega kraljestva pa ne iše, kdor dolžnosti svojega stanu zanemarja, temuč tisti, ki jih zvesto

dopolnuje; ne tisti, ki svoje talente zakopava, temuč tisti, ki jih sebi in drugim v prid obrača; ne tisti, ki len roke križem derži, temuč tisti, ki marljivo dela, dokler je dan; zakaj pride noč, ko nihče več dobrega storiti ne more.“ V Boga zaupa ne tisti, ki prederzno v milost Božjo greši, temuč tisti, ki potem, ko je grešil s skesanim in spokornim srcem pri Bogu usmiljenja in odpušenja iše, namesto da bi obupno zdihoval: „Moja pregreha je prevelika, ni toraj mogoče, da bi se mi odpustila.“ Tudi nam in našim časom veljajo besede Božje, ki jih je govoril po preroku Izaiju (45, 22): „Spreobrnite se k meni, in rešene bodo vse pokrajine zemlje; ker jaz sem Bog, in nihče drugi ne.“ Tudi mi moremo in moramo v svojih nadlogah in zadržkih s psalmistom (84, 5—8) k Bogu polni upanja žebrati (moliti): „Spreobrne nas, o Bog, naš zveličar! in odverni od nas svojo jezo. Se boš mar vekomaj jezil nad nami? ali boš mar raztergal svojo jezo od roda do roda? O Bog! ako se k nam obrneš, oživiš nas, in tvoje ljudstvo se bo veselilo v tebi. Pokaži nam Gospod! svojo milost in dodeli nam svoje zveličanje.“

Spoznajmo torej, da nas Bog po vseh nadlogah le skušati hoče, ali v njega zaupamo in ga tudi ljubimo. Kolikor bolj mu bomo prav po otročje zaupali, kolikor rajši mu bomo naproti prišli, kolikor skerbniši bomo odpravili vse, kar bi nas od njega ločilo — namreč: greh, — toliko krajša bode skušnja, toliko gotovejše, naše rešenje, toliko obilnejše naše plačilo. On nas vabi, rekoč: „Obegnite se k meni, in jaz se bodem k vam obrnil.“ (Cah. I, 3.) Itd.

Iz Ljubljane. V nedeljo bode v farni cerkvi sv. Petra v ljubljanskem predmestju keršen neki 33letin Izraelc. Učil in pripravljaj ga je gospod duhovni pomočnik Drobnič.

Iz Ljubljane. Vse darove za sv. Očeta, ki po odbitih nekterih stroških za poprejšnje pošiljanje znesejo zmenjani 1185⁹/₁₀ frankov ali 478 gld. 81 kr. av. velj., smo ravno te dni poslali po gosp. trgovcu Majerju na Dunaj Njih eminenciji apostolskemu poročniku kardinalu Falcinelli-u. Pridjali smo zraven tudi od mil. gosp. generalvikara podpisan, lepo vezan imenik želja, priporočil in prošelj dobrotnih darovavcev do sv. Očeta, kakor pervikrat. Iz njega se bodo Njih svetost prepričali, da so Slovenci sicer ubožni s premoženjem in denarjem, toliko bogatejši pa v ljubezni, spoštovanju in vdanosti do namestnika Kristusovega, kar smo tudi v vvodu omenili. Zanesite se, prepoštovani darovavci! da ste zopet premilo veselje napravili namestniku Kristusovemu in ste mu kakor tolažni angeli v njegovi zapušenosti.

Iz Ljubljane. Ker se je šolsko leto zavoljo popraviljanja šolskega posloplja pozneje bilo pričelo, prve polovice tedaj v realnih in gimnazijalnih šolah niso, kakor po navadi, o pustu, temuč še le večeraj, 28. svčana, sklenili s slovesno sv. mašo in učencem razdelili sprječevala njihove pridnosti ali zanikernosti. Drugo poletje se prične v petek.

— Možem, ki imajo za kako mesto posebne zasluge se deli častno mestjanstvo. S častnimi mestničani se časti mesto samo. V poslednjem mestnem zboru se je podelilo tako častno mestjanstvo prevzvišenemu državnemu ministru, g. grofu Belkreditu, ker je dal ljubljanski mestni občini večjo oblast v domači vladi, in prevzvišenemu poprejšnjemu deželnemu poglavarju, gosp. baronu Schloissniggu, ker ima mestu in deželi tolikanj dobrega duha, kar je v deželnem zboru tudi v djanji pokazal. Tergovcu g. J. Majerju pa, ker podpira katoliško rokodelsko družbo in je sam in s svojo častito družino veliko pomogel k vstanovitvi koristne bolnišnice za otroke, in gosp. dr. V. Kovaču, kateri

je bil sprožil to dobrotno misel, je sedaj vodja imenovane naprave in hoče brez lastnega dobička zdraviti bolne otroke, dokler živi pravo mestjanstvo.

— Med pravicami in dolžnostmi, ktere je sedanje ministerstvo podelilo ljubljanski mestni občini, je tudi skerb za očitno nraavnost, za postavni red po gostilnicah, kavarnicah itd. V tem ima torej naše mesto vprihodnje lepo priliko pokazati, da mu še gre staro hvalno ime: Bela Ljubljana!

— K sv. Petru v Ljubljani gre za fajmoštra vis. čast. gosp. Matija Hočevnar, dosedanji nunski katehet, k nunam pa pride za kateheta čast. gosp. Jožef Smrekar iz Š.-Vida. — Š.-Vidski fajmošter preblagi g. Jožef Poklukar, so nevarno bolni pri svojem bratu, preč. gosp. korarju v Ljubljani. Bili so že prevideni. Bog jim daj še ljubo zdravje!

— Posebno veselje bo zbudila ta-le novica pri vseh pravih Slovanih, da so presvitli cesar mil. škofu poreško-puljskemu gospodu dr. Jurju Dobrilu v spoznanje njihovega za cerkev in državo enako koristnega in izverstnega djanja podelili častni red železne krone 2. verste.

Iz Lašče, 18. februarja 1866. „Venite exultemus Domino!“ — Pridite, poklekimo pred Gospodom! — ter odprimo svoje srca pred Njim, ki nas je vstvaril, — on je Gospod naš Bog, mi pak smo Njegovo ljudstvo in ovce Njegove paze!“ Ta klic, katerega z venčanim prerokom v 94. psalmu vsaki dan ponavljajo duhovni služabniki Gospodovi v svojih jutranjicah, katerega je tudi ponavljal v svojem govoru pustno nedeljo popoldne naš preč. g. fajmošter, ni donel na gluha našim okrajanom; kajti mladi in stari so se obilno vdeležili 40 urne molitve v pustnih dnevih, ki so bili letos v Laščah lepi dnevi, dnevi zveličanja; naj bi se nam mnogokrat ponovili! Pravično sodim, ako rečem, da lepših in bolj posvečenih dni niso kmali Lašče vidile.

Prizanesite, naj omenim, da zraven te pobožnosti bi se lahko tudi Šmarnice vpeljale, ker tudi v sosednjih manjših farah nahajamo slovesne Šmarnice, h katerim romajo tudi Laščanje.

Duhovni očetje, ne pozabite tudi novega časa, ki s pisanjem ljudstvo uči in spodbuduje k vsemu dobremu, in lahko napravite za svoje ovčiče pristojno bukvarnico, ki bode gotovo svoj sad obrodila.

Naj bode še omenjeno, da moj „Domačin“, ki je bil od sedaj v obljubi, je uže ta čas v natisu, ali ravno to me muči, kajti obetajo se veliki stroški, katere mi je težko izplačati. Zatoraj še enkrat prošnja do narodnjakov naših: Kdor hoče „Domačinu“ pomagati na noge, naj primerno materijalno podporo pošlje v Ljubljano g. bukvozezu Ničnanu, ali pa meni sanemu. Brez daljne podpore pa morem uže sedaj spoznati, da bom prisiljen svoje sestavke prepustiti časnikom, ki so tudi do sedaj sprejemali sestavke moje. Z Bogom!

Fr. Sreboski Peterlin.

Iz Maribora.* † (Ministerialni ukaz za stran celjske glavne šole.) Nov dokaz, da sedanje ministerstvo v resnici spoštuje enakopravnost avstrijskih narodov, smo ne davno dobili, in ga z veseljem zaznamvamo. — Prišel je od ministertva ukaz gledé celjske glavne šole, v katerem se učiteljem četrh razredov zapoveduje, da se imajo za čas, ki ga škofovski konzistorij določil bo, slovenskega jezika popolnoma naučiti. Kakor čujemo, se je dal dotičnim učiteljem obrok do konec tekočega šolskega leta, do katerega časa se imajo preskušnji iz slovenščine podvreči.

* To je bilo pisano, preden je še dvalistički ples tako očitno se razvil, kakor smo to nekoliko dni sem britkega serca zapazili. Pis.

Slovincem naklonjeni in pravični sedanji šolski ogleda pri lav. konzistoriju so nam porok, da ta toliko potrebni in pravični ukaz ne bode „ad acta“ djan, kakor se je to v preteklih letih godilo že tolikokrat sem ter tje z vladnimi razglasi, ki so slovenskemu jeziku v šolah pravico spoznavali. Če se je potem kdo pozival na te minist. ukaze, ali viši organe zastran njih interpeliral, so se ti berž umaknili v zavetje skrivnih dogovorov in ukaznih pojasnil, po katerih se je javna postava prikračala ali prav za prav popolnoma ob vso moč spravila. — Omenjeni ukaz nas tudi zato veseli, ker nam spričuje, da si vlada zastran šolskega odgojenja otrok in odgojilnih pravil ne da nič predpisovati od srenj kakor so bili nekteri srenjski odborniki v Celji namerili. Bog varuj šole in učitelje vsakega mojstrovanja od strani srenjskih glav, po katerem bi postale naše šole v kratkem pravi babilonski turni, ter bi ne veljala več zdrava in pametna metodika, marveč samovolja nevednih v tej reči ali pa tudi hudobnih srenjskih rogoviležev. — Če ravno smo pa od ene strani veseli minist. ukaza, se vendar z druge strani močno bojimo, da ne bode v blagor slovenske šolske mladine popolnoma svojega namena dosegel. Zaukazano je namreč ob enem, da se vpeljuje čisto nemške in čisto slovenske knjige, namesto dosedanjih mešanih. Če se pa pomisli, da v gimnaziji gospoduje nemški naučni jezik, tudi vsak lahko pogodi, po kateri knjigi bode učitelj segel, posebno, če se njemu samemu slovenščina ni ravno k sercu prirasla. Sicer ukaz govori tudi o vstanovljenji vštričnih razredov po narodnosti otrok, ako bi bilo treba. Ali dokler je gimnazija osnovana, kakor do sedaj, ne bo gotovo nikoli potreba nastala, napravljati za slovensko mladino vštričnih razredov. Gimnazijalna osnova je pri nas naj večji napotek modremu, naravnemu razvitku šolske mladosti; dokler narodni jezik v gimnaziji ne zadobi popolne pravice, ki mu po pravici grč, je tudi v glavnih šolah najti ne more. — Postavi, o kateri govorimo, popolno veljavo pridobiti in po tem tudi neposredno k preuredbi gimnazijalne sestave pripomoči, bi bilo edino sredstvo le krepka, neuklonljiva volja šolske oblasti, da se ta ukaz po vsaki ceni izpelja, in da se prigovarjanje nemškutarske stranke, bodi ona gori ali doli, stanovitno in moško prezira. In to zamoremo, kjer koli postava za nas govori; vsaj se nam pri takem postavnem postopanju prigovarjati ne more, da smo prenapetneži, slovenski fanatiki, in kar je več tacih ljubeznjivih psok, ki so si jih izmislili naši domaći nasprotniki, ki pa pri svoji goreči skerbi za pomemčenje Slovencev celo pozabijo, da oni fanatik ni, ki se za pravično, jasno spoznano reč poteguje in pri tem nikomur krivice ne stori, nikogar ne sovraži in ne preganja, kakor slepi fanatiki delajo. Mi nočemo nemščine iz šol spraviti, le berite, kaj in kako je slavni dr. Bleiweis bil predložil, da se naj slovenski jezik v gimnaziji rabi. Kar mi tirjamo in tirjali bomo vedno bolj glasno, je to, da se pri gojenji mladine v šolah po naravni poti gre; naravna pot pa, po kateri se povsod na celem svetu razun pri nas mladina ogojeva, je odgojevanje otrok v materinskem jeziku, kterege je Bog človeku dal, da se njega naj poprej uči, in v njem, ki se ga tudi naj berž in naj laglje in naj bolj temeljito nauči, duševni ključ ima do vsih znanost, tudi do znanosti natanjčene tujih jezikov. Kdor tedaj brani narodnemu jeziku v šole, ali terdi, da slovenski jezik ni pripraven za šolsko porabo, ampak le nemški: on Stvarnika dolži, češ, da je Slovence nesposobne stvaril za duševni razvitek, ker da njih jezik za drugo ni, kakor da čredniki in težaki v njem kramljajo. — Gotovo, materinski jezik je prvo in naj potrebnije sredstvo za modro in zdatno odgojenje učeče se mla-

dosti. Toraj gospodje ravnatelji, šolski nadzorniki! branite moško in stanovitno slovenskemu jeziku pravice v šolah! Ne odstopite ne stopinje od postave, ki vam je dana in razbili se bodo nad stanovitnostjo vašo vsi uporni nasprotnikov naših! —

Teržaška srenjska bolnišnica (Istituto dei poveri), kakor „Primorjan“ piše, je preteklega mesca gostovala v svojem znotranjem 676 revežev; 1307 zunanjam je delila na mesec po 1662 gld.; vsakdanje kosilo pa je dajala 689 zunanjam. Darovi za to napravo so znesli imenovani mesec 3665 gl. —

Ravno ta list pripoveduje, da je mestni odbor sklenil in se je že tudi poterdilo v zboru, mesto teržaško tako deleč v okolico izriniti, da bo 18.000 okolica zgubila. Najberže je to nekaka „demonstracija“ zoper tisto misel, da naj okolica 14 namesto 6 poslancev voli. Gotovo Italijani to čutijo. Slovenci, učite se od njih! —

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Razne novice. V Rimu pri „S. Carolo ai Carolo ai Catinari“ se napravlja družba za razširjanje dobrih spisov, kateri so sv. Oče podelili obilnih odpustkov.

Duhoven Jož. Hesoun, ki so ga pred nekaj časom budčjovski škof Jirsik poslali Čehom v št. Lujzu v Ameriki, piše v „Blahovést“, da tudi v deržavi Jova so Čehi brez duhovna, in v znamenitem mestu Cikagi je veliko tisuč Čehov, ki so ravno dodelali svojo cerkev s šolo in duhovsko hišo, nimajo pa duhovna. Ni torej dvomiti, da pojde zopet kaj čeških duhovnov k svojim rojakom v Ameriko. — V št. Lujzu so bili katoličani nezmerno veseli, ko je Hesoun, njih rojak, prišel k njim; sej že poldrugo leto so imeli cerkev dodelano, pa brez duhovna. — Pač bi tudi mnogi Slovenci drugače cenili duhovne, ko bi vedili, kaj se pravi brez njih biti.

„Tygod. kat.“ piše o Bulgarii marsiktere prav znamenite reči. Sv. Oče so mesca kim. unega leta imenovali duhovna Rafaela bulgarskega škofa in s tem je zopet posvetilo upanje, da se Bulgarija zedini s Cerkvijo. Cela Bulgarija šteje do 6 milijonov prebivancev. Bulgarsko prebivavstvo živi v gosti temi in verski nevednosti in je še zmirom pod stiskanjem greškega (razkolniškega ali od Rima odterganega) duhovstva. Vsak fanariotški vladika (razkolniški škof) objezdi po trikrat na leto bulgarske vasi in mesta ter zbira zase plačila podložnih. Na teh potih je zmiraj z njim po trideset obožencev in nad to trideset turških vojakov. Ko se taki trop vasi bliza, prebivavce obhaja strah. Vladika se v vasi ustavi, gleda tudi, da dobi prostor in dostojno prehrano vse njegovo spremljavstvo. Nato se napravi pobirat svojo biro. Vsaka rodovina, bogata ali ubožna, mora odšteti sedem cekinov. Kdor bi se branil in ne hotel plačati, ga straža naravnost zgrabi in v ječo verže, ali boljše reči, v podzemeljsko jamo, kjer mora tri dni ostati pod naj ojtrestjši stražo. Naprava teh ječ je polna groze. Narejene so navadno blizo rek; ne deleč od njih je majhna lesena kočica za stražo; v sredi je velika globina v zemljo izkopana, v katero namečejo dero s kamenjem. Ta vlažna in temna jazbina je spodej napolnjena z vodo. Po lestvi (lojtri) se leze v notranje te gnujsne ječe. Vanjo veržejo uboge obsojence, ki ne morejo vladiku nabirkov plačati, in nameri se večkrat, da se celo po 40 jetnikov natlači v tako jamo. Lahko je umeti, ko so se vsled vojske na Jutru notranje razmere na Turškem zelo spremenile, da so Bulgari po vsi ceni gledali ta terdi jarem ostreti. L. 1860 so fanarioti z dovoljenjem Portinim med seboj napravili greško narodno družbo; Bulgare pa so čisto izločili iz vdeleže-

vanja v tej družbi. Ta okolnost je zbudila naj večji nevoljnost v bulgarskem prebivalstvu stanujočem v Carigradu. Do 70.000 Bulgarov v Carigradu je pretergalo vsako zvezo s carigradskim (razkolniškim) patriarhom ter se izreklo za zedinjenje z Rimom. — Vse Bulgarsko se je nagnilo za tem zgledom. Poseben odbor naj imenitnejših Bulgarov se je podal k mil. gosp. Brunonu, namestniku latinske patrijarhije zedinjenih Jermenov (Armenov), ter je naznanil v imenu svojih bulgarskih soverceev željo zediniti se s katoliško Cerkvijo. Pismo za zedinjenje z Rimom je bilo podpisano z imeni 120 delavskih družb. Vsled tega so sv. Oče Pij IX razglasili 21. pros. 1861 posebno pismo (breve), s katerim prejema Bulgare v katoliško Cerkev. Tri mesece potem je prišlo nekaj namestovavcev bulgarskih v Rim, in sv. Oče so po njih volitvi arhimandrita Jožefa Sokolskega imenovali vikarskega škofa bulgarskega, ki je škofovsko posvečenje prejel 14. mal. trav. 1861 v sikstinski kapeli. Po čudnem zgignjenji Sokolskega je bulgarsko zedinovanje v pozabljenju zašlo. Le 20.000 Bulgarov in 10 duhovskih veljakov je ostalo unii (zedinjenju) zvéstih. Ostanek se ni zedinil v resnici s Cerkvijo, še celo zvezo je pričel s patriarhom carigradskim. Kteri si bodi fanariotiski škof, ko pride v kako vas pobirat, dobi dostikrat odgovor: „smo latinci!“ Vender pri teh zavirah in pri-teznostih zedinovavna reč ni čisto zatopljena. Memo teh, ki so bili od začetka ostali věrni zedinjenju, so se zedinile poznejšo dōbo nekatere vasi krog Drinopolja in mestici Išit in Ternova z Rimom. Enaki glasi in hrepenenja po zedinjenji s Cerkvijo so se naznanili tudi sredi Jermencev na Turškem, tako da po nekterih krajih, kjer je sicer le nekoliko katoliških rodovin prebivalo, jih je zdaj na tisoč in več. Namesti Sokolskega sta ustanovljena dva vělika namestnika (generalvikara). Kakor je zgorej rečeno, so sv. Oče predmenili duhovna Rrafaela za škotovstvo bulgarsko; posvečenje se je godilo v Carigradu po mlg. Sembratović-u, nadškofu Nazijanskem in part. pričō mlg. Brunona, namestnika apostolskega. Pričujoča sta bila tudi škofa, ki sta se nedavno vernila v katoliško Cerkev, Meletios in Benjamin, in pa mlg. Hassoum, prvostolnik zedinjenih Armenov.

V Buda-Pešti dvalizem zmiraj bolj roge kaže; slovanski časniki pa naznanjujejo, da Slovani tastran Litave se bodo le tacega središnega zbora vdeleževali, kjer se ne bode bati, da bi jih večina Nemcev in Madjarov zatopovala.

Dandanašnji je vsakemu človeku vse odperto. Kuza je bil ravnokar knez v Moldo-Valahii, zdaj je jetnik; ponoči 23. u. m. je bil prisiljen se gospodarstvu odreči. Na njegovo mesto je postavodajni zbor zvolil grofa Filipa Flanderskega za gospodarja. Kuza je nedavno ukazoval samostane prazniti; kako hitro se mu vtepa ta krivica. Pišejo, da je bil pozneje iz dežele odpravljen in se je podal proti Dunaju. Ako se Avstrija ozre na jug, gotovo bi ne bila slaba politika tako delati, da bi Jugovci ne milovali avstrijskih Slovanov, naj obeta dvalizem, kar koli hoče.

Méd s hrinom.

V „Novicah“ P. L. svētva, naj se na svitlo dá „Slovenski zidar,“ iz kterega bi se bistre slovenske glave kaj izučile, da bi ne bilo treba „za vsak bolj lični stebrič Laha,“ ubogi Kranjec pa je k večjemu „hondlongar“ in tako gre silo denarja iz dežele, „naše bistre glave pa hodijo na Hervaško derva sekati in slamo rezati, da se pokvarijo na duši in na telesu.“ — Mi pa pravimo: naj se zlasti tudi realka in gimnazija tako vrvnate, da bodo v umetnijske in učenostne reči zade-

vajoče knjige umeli tudi tisti, ki nimajo prilike po 10—16 let po šolah hlač tergati. Ali čemu o tem pisariti ali govoriti? Naši znani „rojaki“ bodo že skerbili, da se kaka slovenska knjiga v šole ne spravi ter se narod na višji stopnjo ne povzdigne!

Iz Ljubljane. Filharmoničnemu društvu so poklonili premilostni knezoškof ljubljanski 100 gl. za dobrotni koncert prihodnji petek družih 100 gl. pa za društvene potrebe.

Lire Sionske 3. zvezek obsega: „Slava ss. Cirilu in Metodu“ (bes. Majerove); „Sv. Jožef“ (Janžek); „Žalostna Mati Božja“ (Silvester); „Terpljenje Jezusovo“ (Potočnik); „Oznanjenje M. D.“ in „Ss. Ciril in Metod“ (Fr. Marn). Zakasneni list za pros. pride v kratkem. („Dan.“ poslana naročila se bodo v kratkem odpravile. Vr.)

Duhorske spremembe.

V lavantinski škofii. G. Martin Grobelnik, dosedaj kurat v Vuharji, je postal kurat na Belih vodah; gosp. Henrik Križan je postal župnik pri sv. Janži na Vinski gori; za provizorja sta prestavljena: g. Jak. Mastnak k sv. Janžu blizo Dravberga, in g. Lovro Potočnik v Vuharje.

V terzaški škofii. Gosp. Jan. Planinšek, dosedanji kaplan in učitelj v Zminu (Gimino), je imenovan fajm. na Vranji; gosp. Škender Zamlič gre iz Mošćenice za kaplana v Grižnjan (Grisignana). Razpisana je duhovnija Kozljak in sv. Lorenc na Daili. Ondašnji dosedanji kaplan g. Fr. Pezulič gre začasno v pokoj.

Dobrotni darovi.

Za Slomšekov spom. G. fajm. Tedeški 2 gl.; g. Drag. Klun, kapl., 1 gl. Gosp. J. P. fajm. 2 gl.; M. K., J. D., J. St., M. M., J. M., vsak po 1 gl. (Ves denar v Maribor odpr. Vr.)

Za reveže na Dolenskem. Vačani 13 gl. (Vsi dosedanji darovi oddani slav. c. k. Namestništvu. Vr.)

Za afrik. misijon. Iz Vogelj 3 gl.

Za pogorelce v Harijah. Iz Vogelj 1 gl. (Oddan v kn. škof. pis. Vr.)

Za cerkev v Ameriki. Več dobrotnih rok: 1 ces. cekin., 2 gl. sr. in 1 gl. v pop. (To in popr. oddano g. Jan. Tomazinu. Vr.)

Pogorori z gg. dopisovarci.

G. J. L. v T.: Serčna hvata! Prosimo, še dalje poleg besede G. F. Šr.: Zastran listov opravili. Škoda, da o B. se blezo ne dop. zastavljena želja. — G. Ant. Pet.: Ravno zopet poslano. — G. V. v Gr.: Če bo le še kolikaj moči. — G. P. v. Gr.: Odg. v pismu.

Opomba. Po dovoljenji mil. škofa namérja tudi vrednik „Zgodnje Danice“ z družimi gospodi popotvati v Jeruzalem vdeležiti se svetih opravil vělikega tedna in častiljivega velikonočnega praznika ravno na listem mestu, kjer so se pred osemnajst stoletji s Sinom Božjim doverserale dogodbe, ki se zdaj vsako leto po vsem svetu ponavljajo. — Prosim torej tako dobre deležnike našega cerkvenega lista, da bi se v svojih molitvah kaj spomnili za srečen pot. In ker so gospodje, ki bodo tačas „Danico“ oskerborali, vsi sami s svojim delom obilno oblošeni, naj blagovolijo vsakteri naših vertlih gg. dopisovarcev in prijatlov z bolj pogostimi dopisi jih podpirati, da se jim trud prilajša. Po svoji slabosti bom za povračilo vse podpornike, pa tudi vse naročnike našega lista — od prvega do zadnjega, ako mi Bog da tje priti — na grobu Zveličarjevem v Božjo milost priporočil. Odhod iz Tersta je 5. sušca, kakor je znano, in popotovanje bo terpelō nekako do prvih dni majnika, ali kaj malega delj. Pisma se utegnejo pošiljati do p. n. gosp. Jožefa Marn-a, gimn. prof. in kateheta, ali pa tudi z napisom do vredništra, bodo že prišle v prave roke. Tudi podobice sv. Cirila in Metoda se dobivajo pri inenoranem gospodu. Z Bogom! Vrednik.